

grafreden.nl

Dames en heren,

dank u dat u hier bent.

We zijn samengekomen om afscheid te nemen van Annelies van den Berg,
voor zovelen van u: Lies.

Voor mij: mijn vrouw, mijn kompas, en de moeder van onze kinderen.

Het is een crematie, ja, en dat woord klinkt hard.

Maar wat wij hier doen is zacht:

we geven door wat blijft,

we leggen neer wat te zwaar geworden is,

en we dragen Lies samen, in woorden en in stilte.

Lies werd geboren op 5 juli 1971, in Amersfoort.

Ze groeide op in een huis waarin boeken nooit op waren
en de krant 's ochtends al vragen stelde.

In Utrecht studeerde ze Nederlands

— niet om alleen grammatica te bewaken,

maar omdat taal voor haar de plek was

waar mensen elkaar konden vinden.

Ze werd docent op de middelbare school,

later teamleider.

Ze zette leesprojecten op voor jongeren

die vaker overgeslagen werden dan uitgenodigd.

Ze zei dan: “Als je iemand een boek geeft,

geef je ook een sleutel.”

Het klinkt eenvoudig, maar het was haar levenshouding:

gelijkheid in kansen begint bij gezien worden,

en gezien worden begint bij luisteren.

U herkende haar aan die rustige blik,
de blik die spanning uit een kamer haalde
zonder er woorden aan vuil te maken.
En aan haar warme glimlach,
die zo vanzelfsprekend leek
dat je pas later merkte hoe zorgvuldig ze die gaf.

Thuis was Lies de stem die taal recht deed
en harten heel liet.
In kleine dingen woonde haar aandacht.
De briefjes in de lunchtrommels van Noor en Jelte,
met een grapje, een wens, soms alleen een pijltje naar een appel:
“Eet mij op, ik ben rood van trots.”
Wie haar kent, weet dat ze dat echt zo kon opschrijven.
Haar feilloze taalgevoel was nooit een rode pen,
maar een uitgestoken hand.

Ze was zorgvuldig. Principieel.
Geduldig en scherpzinnig.
Ze kon wachten op het goede moment
en dan in één zin zeggen waar het om ging.
“Woorden zijn keuzes,” zei ze vaak,
“en met keuzes draag je verantwoordelijkheid.”
Het was geen les,
het was haar manier van leven.

Mijn mooiste herinneringen aan haar liggen in de herfst.
Op de Utrechtse Heuvelrug,
waar ze bladeren verzamelde
— eiken, beuken, esdoorns, altijd met die precieze blijdschap —
en bij ieder blad een gedichtje improviseerde.
Niet om op te schrijven,
maar om samen te horen.

Het ritselen onder onze schoenen
Maak je eigen gepersonaliseerde toespraak op grafreden.nl

haar stem die een paar regels vond,

en dan dat korte knikje:

“Ja, zo is dit blad vandaag.”

Het waren momenten waarin de wereld kleiner werd

en tegelijk ruimer ademde.

Lies hield van poëzie en moderne literatuur,

van wandelen en musea,

en van Italiaans koken

met een serieus beleid voor basilicum.

In de keuken had zij dezelfde rust als in de klas:

geen haast,

geen grote gebaren,

maar opeens stond er iets op tafel

dat iedereen bij elkaar bracht.

Als onze kinderen thuis kwamen met verhalen

— Noor met plannen, Jelte met vragen —

dan lag er alvast brood op de plank

en ruimte om te praten.

Zij maakte ruimte, dat was haar talent.

Op school maakte ze elk jaar van de Poëzieweek

een klein, vaststaand wonder.

Geen vlaggen en confetti,

wel leerlingen die opeens een regel hardop durfden te zeggen,

en collega's die aan het einde van de dag

een kaartje in de jaszak vonden

met een paar zorgvuldig gekozen woorden.

Ze wist dat rituelen troost bieden,

juist als ze klein zijn.

Lies werd 54.

Dat is te vroeg, en dat doet pijn.

Maar het is ook waar Maak je eigen gepersonaliseerde toespraak op grafreden.nl

dat haar leven groter is dan de kalender.

Het ligt in Noor, 22,

met haar scherpe vragen en haar zachte schaterlach.

Het ligt in Jelte, 19,

die net als zijn moeder vergeet te roepen

en toch de hele kamer meekrijgt.

Het ligt in Karel en Marga, haar ouders,

die haar leerde wat standvastigheid met mildheid doet.

En in haar zus Evelien,

met wie ze zinnen kon afmaken

en plannen kon laten beginnen.

Wat zullen we het meest missen?

Haar rustige blik, die de temperatuur in een ruimte verlaagde.

Haar briefjes, die alledaagse dagen optilden.

Haar taalgevoel, dat niet corrigeerde om gelijk te krijgen,

maar om elkaar beter te verstaan.

En misschien ook haar humor,

die zich nooit als humor aankondigde,

maar ergens tussendoor precies goed viel.

Ik heb gezien hoe principieel ze kon zijn

wanneer het om kansen en rechtvaardigheid ging.

Ze kon streng zijn voor zichzelf

en zacht voor een ander.

Als teamleider kon ze een lastig gesprek voeren

en toch vertrekken met de belofte:

“Laten we volgende week verder kijken.”

Dat “verder kijken” was haar kompas.

Ze zette projecten op voor jongeren

die niet vanzelfsprekend boeken in huis hadden.

Ze bracht verhalen daar waar stilte een gewoonte was.

Soms zag je maandenlang niets veranderen,

en dan opeens zat een leerling
te bladeren in een bundel
en bleef hangen bij één regel.
Daar kon ze dagenlang van leven.

Thuis kon ze mij stilzetten
zoals alleen zij dat kon.
Als ik te snel sprak,
zei ze: “Zeg het nog eens,
maar dan als iemand die het ook wil begrijpen.”
Het klonk nooit verwijtend.
Het was een uitnodiging om beter te worden
met dezelfde woorden.

Vandaag zullen beelden van Lies voorbijgaan,
en klinkt “Voor haar” van Frans Halsema.
Dat lied kozen we niet om wat er in staat,
maar om de beweging die het maakt:
een mens begeleiden, met liefde en respect,
in wie zij was en blijft.

Ik wil u iets concreets meegeven,
zoals Lies dat zou doen, zonder groot gebaar.
Als u straks aan haar denkt,
lees dan een gedicht hardop,
desnoods aan uzelf aan de keukentafel.
Schrijf een briefje
en stop het ergens waar iemand het vindt.
Kies uw woorden alsof ze blijven
— want dat doen ze.
En neem iemand mee de natuur in,
zoek een blad dat u mooi vindt,
en bedenk er een paar regels bij.
Het hoeft niet netjes.

Het moet van u zijn, Maak je eigen gepersonaliseerde toespraak op grafreden.nl

Zo leefde Lies: niet naar het perfecte,
maar naar het oprechte.

Lies hield van rituelen die samenbinden.

Aan het einde van deze bijeenkomst
kunt u een gedichtenkaartje meekrijgen,
met een paar regels die zij mooi vond
en die bij haar passen.

Neem het mee als zakformaat-herinnering,
als aanleiding voor een gesprek,
of als stil briefje in een boek.

Als partner, als echtgenoot,

weet ik dat woorden vandaag te kort schieten
en toch onze beste kans zijn.

Ik ben dankbaar

voor elk herfstblad,

voor elke pan op het vuur,

voor elke zwijgende wandeling hand in hand,

voor Noor en Jelte die ons huis gevuld hebben met verhaal en toekomst,

voor de keren dat ze zei: "We redden het,"

en we het inderdaad redden, omdat zij het zei.

Aan u allen

— familie, vrienden, collega's, oud-leerlingen —

dank u voor de manieren waarop u Lies gedragen hebt:

in samenwerking, in vriendschap, in vertrouwelijke gesprekken op de gang,

in die ene zin die precies op tijd kwam.

U heeft haar leven rijk gemaakt,

en zij het uwe, hoop ik, ook.

Lies,

mijn lief,

we laten je niet los Maak je eigen gepersonaliseerde toespraak op grafreden.nl

we dragen je anders.

Je woorden lopen door onze dagen,
je blik hangt in onze kamers,
en je handschrift verschijnt
op onverwachte plekken in ons hoofd.

Wat jij begon,
zetten we voort.

Rust in de zekerheid
dat je verhaal doorgaat
in de mensen die je hebt aangeraakt.

Laten we vandaag samen rouwen,
en evenzeer vieren.

Want Lies was geen stilte na de laatste bladzijde,
ze was de alinea die je terug laat bladeren
om nog één keer te proeven hoe het stond.

Dank u wel.

Deze toespraak is gemaakt met grafreden.nl. Beantwoord een paar vragen en genereer je eigen gepersonaliseerde toespraak nu op grafreden.nl

Maak je eigen gepersonaliseerde toespraak op grafreden.nl